

Novinky zahraniční knihovnické literatury

1. ALICKE, Gerhard
Bibliophiles aus Vadian's Briefwechsel : Studie zu Editionen des Humanismus im deutschsprachigen Raum [Bibliofilové z Vadianovy korespondence : studie k humanistickým edicím v jazykově německých zemích] / Gerhard Alicke
In: Biblos. – [Wien]. – 0006-2022. – 51, č. 1 (2002), s. 5–39. Lit. a pozn. 108.
Autor studie hodnotí humanismus jako jedno z nejrazantnějších revolučních hnutí v evropských dějinách myšlení. Řada převratných impulsů mohla vzniknout jen díky vynálezu knihtisku, který umožňoval dosáhnout mimořádné opakovatelnosti nabytých poznatků a jejich snadnější dostupnost. Úspěch knihtisku kromě jiného vycházel z toho, že mezi evropskými zeměmi padly jazykové bariéry: evropští vzdělanci té doby komunikovali převážně latinsky, později rovněž řecky. Humanistické ideály, s oblibou třibené ve vzájemných diskusích a výměnách názorů mezi evropskými intelektuály té doby, našly úrodnou půdu v řadě tehdy vznikajících soukromých učených společností „Sodalitates literariae“, jejichž členové se věnovali studiu a zpřístupňování děl antických autorů a své zkušenosti si vyměňovali ve vzájemné korespondenci. Činnost jednoho z takových vzdělaneckých okruhů je možno sledovat na základě dochované korespondence Joachima von Watt, zvaného Vadianus (1484–1551), profesora a rektora Vídeňské univerzity, později městského lékaře a purkmistra v St. Gallen, jinak též významného humanisty, historika a reformátora. Jeho korespondence je dochována v Městské knihovně v St. Gallen, zahrnuje takřka dva tisíce dopisů z let 1508 až 1550. Tamtéž je uložena rovněž Vadianova soukromá knihovna, jejíž skladbu autor studie podrobně rozebírá, a věnuje se rovněž dochování jednotlivých titulů ve srovnání se zprávami obsaženými v korespondenci. V této první části značně obsáhlé studie autor postupuje chronologicky a pro jednotlivá léta 1510–1531 uvádí jak významné mezníky Vadianova soukromého i profesního života, tak přesný průběh jeho kontaktů s evropskými humanisty a jejich vzájemné spolupráce při přípravách prvních tištěných edicí děl antických autorů, včetně informací o jejich studijních cestách a hledání cenných textových předloh. Ve Vadianově korespondenci se objevují jména věhlasných humanistů, jako byli např. Petr Eberbach, který působil po určitou dobu v Olomouci, dále Jakob Spiegel, jenž kromě toho, že jako vynikající právník byl činný v císařských službách, patřil mezi přední humanistické bibliofily, basilejský vydavatel Andreas Cratander, dále překladatel antických děl Thomas Linacrus, působící v Anglii, především však Konrád Celtis, k jehož celoživotním žákům se počítal nejen Vadianus, ale také většina jeho učených přátel. Pokračování této studie, která podrobně dokumentuje písemné kontakty mezi evropskými humanisty v první polovině 16. století, je ohlášeno v některém z dalších čísel časopisu Biblos.
2. ARMSTRONG, Chris – EDWARDS, Louise – LONSDALE, Ray
Virtually there? : e-books in UK academic libraries [Virtuálně kde? : elektronické knihy v britských vysokoškolských knihovnách] / Chris Armstrong, Louise Edwards a Ray Lonsdale
In: Program: Electronic Libr. Inform. Syst. – [London]. – 0033-0337. 36, č. 4 (2002), s. 216–227. Lit 21, 8 tab. v textu.
Elektronické knihy a elektronické služby ve vysokoškolských knihovnách v Británii. V úvodu je s odkazy na literaturu definován termín elektronická kniha (e-book). Jeho užití v článku není omezeno na vědecké publikace, monografie a příručky. Dále autoři informují o průzkumech, které prováděli v letech 2001–2002. Jednalo se o projekty IMPACT (vliv vydávání elektronických knih na britské knihovny působící v oblasti vyššího vzdělávání) a JUSTEIS (program monitorování a vyhodnocování uživatelského chování a využívání informačních technologií a informačních služeb na britských vysokých školách). Z nich vycházejí údaje v článku. Jsou uvedena data o zdrojích elektronických knih od individuálních nakladatelů a elektronických sběrů, jaké faktory ovlivňují rozhodnutí knihu neodebrat, jak knihovna lokalizovala konkrétní elektronickou knihu, jaké postoje respondenti zaujímali k elektronickým knihám apod. Významným momentem, který může ovlivnit další vývoj, bylo ustanovení pracovní skupiny JISC (Joint Information Services Committee) s názvem E-books Working Group, která se má na národní úrovni zabývat strategickými otázkami rozvoje elektronické knihy a celého řetězce „e-book industry“.
3. ASHMORE, Beth – MORRIS, Sara E.
From Scarps to Reams : a Survey of Printing Services in Academic Libraries [Od útržků k haldám papíru : průzkum tiskových služeb ve vysokoškolských knihovnách] / Beth Ashmore, Sara E. Morris
In: Coll. Res. Libr. – [Chicago]. – 0010-0870. 63, č. 4 (2002), s. 342–352. Lit. 28, 6 tab. v textu.
Průzkum provedený v r. 2001 na vysokoškolských knihovnách severoamerické sítě SOLINET (Southeastern Library Network) zjišťoval, jak vysokoškolské knihovny zacházejí s tisky na tiskárnách u počítačů v referenčních

studovných. Autorky článku charakterizují síť SOLINET a v přehledných tabulkách zveřejňují výsledky průzkumu, které ukazují, že problém tisků není zdaleka vyřešen. Pro nás je zajímavý obecnější úvod, který ukazuje vývoj požadavků na tisky a situaci, v jaké nyní knihovny jsou. Mnohé lze vztáhnout i mimo rámec vysokoškolských knihoven, na které se autorky soustředily. U prvních zveřejněných OPACů stačilo poznamenat na kousek papíru signaturu (nebo jiný prvek důležitý pro objednání) nebo vytisknout na jehličkové tiskárně citaci. Exploze dosažitelnosti plných textů a obrázků posunula prakticky bez příprav tisky mezi hlavní služby, což vyvolává několik problémů v oblasti nákladů, ekologie a přístupnosti služeb. Problém ekonomických nákladů (cena papíru, cartridge, čas personálu, který musí obsluhovat tiskárny, místo aby se věnoval jiným službám, cena hardware a software) je zřejmý. Méně nápadné jsou ekologické problémy, které vyvolává nadužívání papíru, likvidace starých náplní do tiskáren apod. Otázky dostupnosti jsou v etické úrovni – diskutuje se, zda je rozdíl v tiscích a fotokopiích a nakolik zpoplatnění tisků porušuje zásadu jednotného přístupu k informacím. Z toho plyne výčet výhod a nevýhod zpoplatnění tisků. K výhodám patří omezení zneužívání tisků, určitá návratnost vynaložených nákladů a vyrovnání podmínek pro využívání elektronických a papírových zdrojů (u těch je třeba používat zpoplatněné kopírování). K nevýhodám patří porušení zásady rovného přístupu podle ALA Library Bills of Rights (knihovny mají odstraňovat bariéry, nikoli se k nim připojovat), nespokojenost uživatelů, obvykle dramatický pokles tisků, který sníží výhodu návratnosti nákladů, a nákladná technologie pro správu poplatků.

4. AUGUSTINE, Susan – GREENE, Courtney

Discovering How Students Search a Library Web Site : a Usability Case Study [Zjišťování, jak studenti vyhledávají na WWW stránce knihovny : Případová studie] / Susan Augustine, Courtney Greene

In: Coll. Res. Libr. – [Chicago]. – 0010-0870. – 63, č. 4 (2002), s. 354–365. Lit. a pozn. 37, 3 tab.

Zpráva o průzkumu uživatelského chování při vyhledávání informací na webových stránkách knihovny. Průzkum provedli na University of Illinois v r. 2000. Hlavním cílem bylo zjistit, zda je nový design stránek jasný a jednoduchý a též jaký způsob vyhledávání studenti užívají. Získané informace posloužily pro přizpůsobení stránek uživatelům. Článek obsahuje přehled názorů z literatury, informace o použité metodologii a podrobný rozbor výsledků. Zajímavým detailem byl způsob náboru účastníků omezený na studenty – byla vypsána cena spočívající ve slevě na studijní texty. Na základě výsledků mohly být zodpovězeny obě úvodní otázky a byly získány informace o dalších, i obecnějších problémech. Např. i v tomto průzkumu se ukázalo, že studenti mají problémy s užívanou knihovnickou terminologií a že jde o nezanedbatelný problém.

5. BALLHAUSEN, Thomas

Geschnitten, Verboten, Vernichtet : Notizen zur österreichischen Filmzensurgeschichte bis 1938 [Sestříháno, zakázáno, zničeno : poznámky k dějinám rakouské filmové cenzury do r. 1938] / Thomas Ballhausen

In: Biblos. – [Wien]. – 0006-2022. – 51, č. 2 (2002), s. 203–214. Lit. a pozn. 24, il.

Autor článku vychází z dosavadních výsledků dvou velkých výzkumných projektů, které jsou zaměřeny na zpracování dochovaných primárních pramenů k dějinám cenzury filmu a jejich zpřístupnění široké veřejnosti, a to z rakouského projektu „Materialien zur österreichischen Filmgeschichte“ a z projektu Evropské unie nazvaného COLLATE (Collaboratory for Annotation, Indexing and Retrieval of Digitized Historical Archive Material). Ve svém výkladu si stanovil cíl nastínit na základě nově zjištěných poznatků vývoj cenzury filmu v Rakousku do r. 1938. Vrací se přitom až k samým počátkům filmové cenzury, která na začátku kinematografie spadala do působnosti rakouského zákona o provozování divadel a byla zaměřena spíše jen na otázky dodržování mravnosti, na jejíž porušování příležitostně upozorňovali pobouření diváci. Až od roku 1898 byla zavedena pravidelná předběžná cenzura filmů, i když zatím jen na lokální úrovni. Byla doplněna o povinnost stálé přítomnosti policisty na každém představení. K centralizaci cenzurního dohledu nad kinematografií došlo až v roce 1906 v Berlíně a o rok později ve Vídni, kde však vedle oficiální cenzury fungoval ještě dohled školních úřadů. Pod jejich vlivem byl pro školní mládež do 16 let uzákoněn zákaz účasti na filmovém promítání, s výjimkou filmů osvětových a výchovných. Autor dále popisuje průběh dotazníkové ankety, zorganizované k těmto otázkám v roce 1912, jejíž výsledky vedly v témž roce k vydání vyhlášky ministerstva vnitra o kinematografické produkci. Tato vyhláška, která vedle ústřední cenzury ve Vídni zaváděla ještě cenzuru v jednotlivých zemích, platila více méně až do roku 1930. V průběhu první světové války došlo ke značnému zpřísnění kontrolních opatření, která se již neomezovala jen na dodržování mravnosti, ale měla spíše politické motivy včetně naprostého zákazu promítání filmové produkce válečných protivníků. Vzápětí po konci války byla již koncem října cenzura sice oficiálně zrušena, ale přesto se předběžný i dodatečný cenzurní dohled udržel v různých formách až do třicátých let. V roce 1930 byl přijat nový zákon pro provoz kin, po nástupu austrofašismu se však prosadilo znovuzavedení oficiální cenzury, jež byla opět uzákoněna v roce 1934. Poslední kapitola článku stručně charakterizuje dochované prameny k prováděnému výzkumu: vedle časopisu „Paimanns Filmlisten“, který pravidelně otiskoval rozhodnutí policejních úřadů z let 1922–1938, se jedná o cenzurní seznamy z Vídně, Tyrol a z Prahy, o vídeňské cenzurní katastry, považované dlouho za nezvěstné, a dále o dobrozdání spolkového ministerstva pro vyučování z let 1948–1959. Dochované cenzurní dokumenty jsou významné nejen pro potřeby výzkumu dějin filmové cenzury, ale poskytují důležité informace o dnes již nenávratně ztracených filmech. Na projektu COLLATE se podílí vedle několika německých a rakouských institucí rovněž český Národní filmový archiv; výsledky projektu budou zveřejněny v databázi vytvořené pro tento účel a budou rovněž zpřístupněny na internetu.

6. BARYŠEVA, Ol'ga Vladimirovna – KAZAKOV, Vitalij Gennad'jevič – MAJSTROVIČ, Tat'jana Viktorovna

K razrabotke Konceptii Nacional'noj elektronnoj biblioteki [K přípravě Konceptce Národní elektronické knihovny] / Ol'ga Vladimirovna Baryševa, Vitalij Gennad'jevič Kazakov, Tat'jana Viktorovna Majstrovič

In: Nauč. Techn. Inform. Ser. 1. – [Moskva]. – 0548-0019. – č. 5 (2003), s. 14–20.

Ruská státní knihovna (Moskva) ve spolupráci s Ruskou národní knihovnou (St.-Petěrburg) a s Novosibirskou státní univerzitou iniciovala program Národní elektronická knihovna Ruska (Nacional' naja elektronnaja biblioteka – NEB). V článku jsou popsány základní body koncepce NEB, názory zpracovatelů na koordinaci procesů jejího vytváření a fungování, hlavní zásady spolupráce účastníků. Autoři připomínají pokus o vytvoření organizační a technologické infrastruktury elektronických knihoven Ruska (koncepce z r.1999) a neúspěch tohoto modelu. NEB nyní chápou jako knihovní a informační systém pro organizování, uchovávání a využívání elektronických publikací, který vychází z jedné ideologie strukturování a přístupu, je však založen na dobrovolné spolupráci. Cílem NEB je vytvoření národního knihovního fondu (repertoáru) elektronických publikací a zajištění jejich dostupnosti pro všechny kategorie uživatelů, tj. vytvoření základů pro formování jednotného sociokulturního prostoru informační společnosti a pro zlepšení mezinárodní výměny informací; bezprostředním úkolem pak je vytvoření integrovaného decentralizovaného automatizovaného knihovního a informačního komplexu, který bude akumulovat elektronické zdroje knihoven jednak pro zajištění přístupu všech kategorií čtenářů, jednak pro podporu životního cyklu digitalizovaných materiálů. Jedním z hlavních problémů formování NEB může být samotný fond elektronických publikací. Autoři chápou fond NEB jako utříděnou sbírku elektronických dokumentů, které jsou zároveň objekty knihovní ochrany. Fond NEB by se měl tedy formovat jako součást decentralizovaného knihovního a informačního fondu Ruské federace a měl by být chápán jako součást kulturního dědictví země, tj. i chráněn v souladu se zákony o ochraně kulturních památek. Zvažují se dvě součásti fondu NEB: depozitní a uživatelský fond, přičemž správa depozitního fondu by měla být centralizovaná, správa uživatelského fondu by mohla být decentralizovaná. Zdroji vytváření fondu NEB budou jak digitalizace již existujících „klasických“ zdrojů z fondů účastnických knihoven, tak archivace elektronických publikací volně existujících na internetu, dále získávání nákupem nebo výměnou těch elektronických publikací, které nemají volný přístup. Fond NEB je charakterizován jako tematicky univerzální, bez chronologických a jazykových hranic. Autoři se dále zabývají uchováváním a evidencí jednotek fondu NEB, organizací přístupu k NEB (nezbytnost souborného katalogu), strategickým rozvojem, etapami realizace. V závěru uvádějí přehled užívaných pojmů s definicemi. (Pozn. red.: Memorandum o vytvoření NEB – viz <http://www.rsl.ru/pub.asp?m.htm>; projekt NEB je na <http://www.rsl.ru/pub.asp?13.htm>.)

7. BIDDISCOMBE, Richard

Learning support professionals : the changing role of subject specialists in UK academic libraries [Pracovníci podporující výuku : mění se role odborných pracovníků v britských vysokoškolských knihovnách] / Richard Biddiscombe

In: Program: Electronic Libr. Inform. Syst. – [London]. 0033-0337. – 36, č. 4 (2002), s. 228–235. Lit. 12.

Autor se zabývá změnami v roli vysokoškolských knihovníků, které jsou reakcí na nové sociální a vzdělávací úkoly. Knihovny vzdělávacích institucí se ocitly v novém prostředí. Klasické knihovnické úkoly mají stále své místo, ale vykonávají je méně kvalifikovaní zaměstnanci. Změny se dotýkají letitého pojetí knihovnické práce. Příkladem je např. budování obsáhlých sbírek časopisů, které dnes lze řešit jinak, a místo, které zabírají sklady, může být lépe využito jako prostor pro interaktivní studium. Nástup počítačů a WWW vede k jejich využití v koncipování interaktivních kurzů. Knihovníci na tento trend reagují již dlouho a mnohde se stali katalyzátorem a zprostředkovatelem moderních médií pro univerzitní komunitu, zvláště tam, kde pracovali v tzv. hybridních knihovnách. Jejich dovednosti se mohou stát základem přeměny v pracovníky podporující výuku s použitím informačních technologií. Za posledních 30 let začali vysokoškolští učitelé přijímat aktivní roli knihovníků v procesu výuky a jejich zapojení do interaktivní výuky by mělo být vítáno. Zvyšuje se zájem učitelů o zpřístupňování výukových materiálů na webu, o úvodní školení studentů. Nutnost časově zvládat novou roli vede k dalšímu přesunu tradičních úkolů k méně kvalifikovaným zaměstnancům. Mění se požadavky na zaměstnance přijímané do vysokoškolských knihoven. Autor uvádí některé oblasti, ve kterých musí vysokoškolští knihovníci rozvíjet své dovednosti: pedagogické schopnosti, znalosti informačních technologií, pochopení virtuální výuky. Jmenuje společnosti a organizace v Británii, které mohou pomoci informačním pracovníkům získat a prohloubit potřebné znalosti: Netskills (<http://www.netskills.ac.uk>), Global Knowledge (<http://www.globalknowledge.net>), Learning Tree International (<http://www.learningtree.co.uk>), Xpertise Training (<http://www.xpertise-training.com>), UK Online User Group (UKOLUG, <http://www.ukolug.org.uk>), SCONUL (<http://www.sconul.ac.uk>), Universities and Colleges Information Systems Association (UCISA, <http://www.ucisa.ac.uk>). V závěru autor podrobněji informuje o JISC (Joint Information Services Committee of the Higher Education Funding Council, <http://www.jisc.ac.uk>), vládním výboru, který podporuje výzkumné projekty v této oblasti.

8. BOWEN, Jonathan P.

Weaving the museum web : the Virtual Library museums pages [Jak utkat muzejní web : WWW stránky muzejní virtuální knihovny] / Jonathan P. Bowen

In: Program: Electronic Libr. Inform. Syst. – [London]. – 0033-0337. – 36, č. 4 (2002), s. 236–252. Lit. 22, 22 grafů a 9 tabulek v textu.

Autor se věnuje webovým stránkám Virtual Library museums pages (VLmp, <http://icom.museum/vlmp>), které jsou součástí WWW Virtual Library (<http://www.vlib.org>), jsou podporovány ICOM (International Council of Museums, <http://www.icom.org>) a slouží jako rozcestník, adresář světových muzeí. Autor vysvětluje důvody vytváření, historii vývoje od roku 1994 a způsob správy stránek VLmp. Spolupracuje na nich virtuální komunita správců z různých zemí a to stále převážně na bázi dobrovolnosti. Nejsou dosud zapojeny všechny země s rozvinutou sítí muzeí (pozn. red.: Česká republika zastoupena je, i když na úvodní stránce zůstává skryta pod nápisem „Zbytek světa“). Pro budoucí rozvoj a úspěch budou důležité dvě oblasti – vzdělávací materiály a elektronický obchod. Byla vytvořena i komerčněji zaměřená stránka – <http://vlmp.museophile.com>. Značná část textu je věnována údajům

získaným monitorováním stránek. Jde o počty návštěvníků z různých hledisek (např. denní doba, dny v týdnu), údaje o použitých prohlížečích, oblíbených klíčových slovech atd.

9. BREWER, Gordon

The University of Derby Electronic Library : a case study of some economic and academic aspects of a local digitised collection [Elektronická knihovna Univerzity v Derby : případová studie o některých ekonomických a akademických aspektech lokálních digitalizovaných sbírek] / Gordon Brewer

In: Program: Electronic Libr. Inform. Syst. – [London]. – 0033-0337. – 36, č. 1 (2002), s. 30–37. Lit. 9, 4 pozn. a 3 il. v textu.

Univerzita v Derby představuje velmi rozsáhlé studijní možnosti pro zájemce různých národností a všech věkových kategorií. Na univerzitě studuje téměř 24 000 studentů (včetně účastníků licenčních programů v zahraničí), z nich 12 000 využívá přímo kampus v Derby. Studijní obory jsou sdruženy do osmi fakult, univerzita nabízí také distanční a e-learningové kurzy. V roce 1997 bylo otevřeno nové studijní centrum, jehož základem se stala univerzitní knihovna. Obsahuje sbírku původních dokumentů z fakultních knihoven, sbírku separátů, skript a dalších učebních pomůcek, elektronické a digitalizované informační zdroje. Hlavním cílem projektu elektronické knihovny je uchovávat různorodou škálu informačních zdrojů a efektivně ji zpřístupňovat prostřednictvím internetové sítě. Prvními objekty pro digitalizaci na konci 90. let byly články a kapitoly knih, na které se již nevztahovalo autorské právo. Dnes je tato sbírka pro studenty zpřístupněna na adrese <http://lib.derby.ac.uk/ecdu/ECDUDigital-Resources.html> (domovská stránka University of Derby Electronic Library – UDEL – je na adrese <http://lib.derby.ac.uk/library/homelib.html>). Služby studijního centra byly rozšířeny i na distanční a elektronické kurzy. V současné době se přistupuje k digitalizaci studijních materiálů, které podléhají autorskému zákonu. Tento fakt s sebou nese finanční a licenční otázky, které je třeba řešit pečlivým zvážením rozpočtů a snižováním nákladů na provoz UDEL. Otázkou je také, jak přesvědčit studenty a pedagogy, aby dávali přednost elektronickým sbírkám před – v dnešní době dražšími – klasickými sbírkami. Příspěvek uvádí další technické a právní aspekty, jež musí či bude muset UDEL a podobné hybridní knihovny řešit.

10. DALRYMPLE, Connie

Perceptions and Practices of Learning Styles in Library Instruction [Vnímání a uplatnění stylů učení v materiálech pro uživatele knihovny] / Connie Dalrymple

In: Coll. Res. Libr. – [Chicago]. – 0010-0870. 63, č. 3 (2002), s. 261–273. Lit. 21, 7 grafů a 8 tab. v textu.

Článek informuje o průzkumu uplatnění teorií stylů učení při vytváření příruček a směrnic pro uživatele knihoven. Z existujících modelů stylů učení se v knihovnické praxi nejčastěji citují dva (ve skutečnosti tři). Jedním z nich je Gardnerova teorie vícenásobné inteligence, která rozlišuje 7 (pozn.: později 9) typů inteligence, které je třeba vzít v úvahu při vytváření programů učení, a jí blízká teorie K. a R. Dunnových, jež pracuje s několika dimenzemi a podkategoriemi. Druhým modelem je Kolbův model učení prožitkem v cyklu čtyř aktivit: konkrétní zkušenost, reflexe, abstrakce a experiment. Odborná knihovnická literatura uvádí řadu odkazů na teorie stylů učení a jejich aplikaci, často ve vztahu ke zvláštním kategoriím uživatelů, jako jsou studenti, etnické menšiny, a také při takových příležitostech, jako je vytváření elektronických tříd, design WWW stránek. Jedná se i o styl učení samotných knihovníků. Zmíněný průzkum zjišťoval, nakolik knihovníci (a nejenom ti, kteří jsou zaměstnáváni v oblasti vzdělávání) vstřebali a používají teorie stylů učení. Je popsána metodologie. Dotazník s 33 otázkami byl nejprve vyzkoušen na 11 vybraných osobách, pak byly dotazníky rozeslány 1500 členů skupiny ALA's Library Instruction Round Table. Podrobné výsledky jsou zdokumentovány v tabulkách a grafech. Stručně jsou formulována doporučení pro další výzkum.

11. FIFAREK, Aimee

Celebrating history and innovation : the Louisiana Purchase Digital Library project at Louisiana State University [Oslavy historie a inovace : projekt digitální knihovny Louisiana Purchase na Státní univerzitě Louisiany] / Aimee Fifarek

In: OCLC Systems Serv. – [Bradford]. – 1065-075X. 18, č. 4 (2002), s. 186–194. Lit. 1, příl.

Autorka se zabývá procesem zpřístupnění části fondu Knihovny Státní univerzity Louisiany (Louisiana State University Libraries, <http://louisdl.louislibraries.org>) v elektronické podobě. Knihovna takto zpřístupňuje své fondy již dlouho. Zatím posledním příspěvkem je sbírka dokumentů o obyvatelích a kultuře oblasti, které se historicky říká Louisiana Purchase (Louisianská koupě) – oblast ohraničená Kanadou, Mexickým zálivem, Mississippi a Skalistskými horami (viz <http://louisdl.louislibraries.org/collections.html>). Příležitostí k digitalizaci sbírky byly přípravy na dvousté výročí získání tohoto území (březen 2003), pro realizaci záměru byl získán grant od IMLS (Institute for Museum and Library Services / Institut pro služby knihovnám a muzeím). Popsána je příprava různorodé sbírky k digitalizaci, organizace prací, používaný systém s technickými podrobnostmi. V souladu s cíli projektu byl také připraven plán pro využívání této sbírky pro vzdělávání a výzkum.

12. GROGG, Jill E. – ANDREADIS, Debra K. – KIRK, Rachel A.

Full-text linking : affiliated versus nonaffiliated access in a free database [Propojování k plným textům : přístup k volně dostupné databázi pro členy a nečleny instituce] / Jill E. Grogg, Debra K. Andreadis, Rachel A. Kirk

In: Coll. Res. Libr. – [Chicago]. – 0010-0870. 63, č. 3 (2000), s. 228–238. Lit. 25, tab. 6.

Průzkum, který porovnával přístupové a vyhledávací možnosti v databázi mezi zapsanými čtenáři knihovny (zde se jedná o členy univerzitní komunity) a ostatními, na příkladu bibliografické báze PubSCIENCE. Pouze oficiální příslušníci univerzity mohou využívat celé spektrum možností v přístupu k plným textům časopisů, bibliografic-

kým záznamům a kompletním elektronickým zdrojům knihovny. Autor charakterizuje bázi PubSCIENCE, bibliografickou databázi s propojením na plné texty, zaměřenou na oblast fyzikálních věd, kterou zpřístupňuje Office of Scientific and Technical Information (Department of Energy). Průzkum se uskutečnil na University of Tennessee, vybrána byla oblast ekologie. Účastníci, rozdělení podle míry přístupu do dvou skupin, měli splnit zadání deseti úkolů (které byly připraveny podle problémů z praxe a ověřeny). Autoři zjistili, že uživatelé, kteří jsou členy instituce (univerzitní komunity), měli přístup k většímu množství plných textů, ale ani oni se nedostali ke všem předpokládaným textům. Obě skupiny přitom zlepšily výkon použitím alternativních cest mimo pouhé propojení k plnému textu ze záznamu v databázi. To však vyžadovalo vyšší úroveň informační gramotnosti. Průzkum prokázal, že báze PubSCIENCE je sice dobrým zdrojem bibliografických informací pro obě skupiny uživatelů, ale je méně užitečná pro získání plných textů. Svou roli sehrál i problém neplatných linků. (Pozn. red.: článek je dnes zajímavý především pro popis obecných problémů přístupu k plným textům, protože dle informací webu je báze PubSCIENCE od 4. 11. 2002 zastavena – <http://www.osti.gov/discconps.html>.)

13. HULL, Barbara

Libraries, deliverers of lifelong learning – as strong as our weakest link [Knihovny jako zprostředkovatelé celoživotního vzdělávání – jsme silní tak jako náš nejslabší článek] / Barbara Hull

In: INSPEL: Int. J. Spec. Libr. – [Berlin]. – 0019-0217. 36, č. 3 (2002), s. 161–170.

Autorka zkoumá role knihoven z hlediska potenciálních slabých míst. V době zvyšujícího se významu vzdělávání nelze knihovny odkazovat do role strážce a pořadatele informací. Přibývá jim i úloha vyučujícího a agenda celoživotního vzdělávání může zvýšit jejich prestiž. Slabá místa knihovníků vidí autorka v nedostatečné sebepropagaci. Je třeba, aby vyvraceli názor, že web knihovníky vytlačuje z role zprostředkovatele vzdělávání a že jediným prostředníkem, kterého uživatel potřebuje v cestě za informací, je počítačová myš. Knihovníci sami pozorují, že i mnozí uživatelé dávají přednost osvědčeným informačním zdrojům a v jejich výběru zůstávají konzervativní. Jedním z úkolů knihovníků je tedy i propagace kvalitních on-line zdrojů. Jiným problémem je kvalifikace a připravenost těch knihovníků, kteří jsou v přímém styku s uživateli. Této otázce byla věnována pozornost ve výzkumném projektu, o kterém autorka informuje. Knihovníci by např. měli umět rozumět reakcím uživatelů, jejichž informační potřeba nebyla uspokojena, nebo by měli být v souladu s cíli té komunity, již slouží. Článek byl přednesen jako příspěvek na 68. generální konferenci IFLA v roce 2002 v Glasgowě.

14. HYLAND, Nancy C.

GIS and data sharing in libraries : considerations for digital libraries [GIS a sdílení dat v knihovnách : se zřetelem k digitálním knihovnám] / Nancy C. Hyland

In: INSPEL: Int. J. Spec. Libr. – [Berlin]. – 0019-0217. 36, č. 3 (2002), s. 207–215. Lit. 9.

Autorka rozebírá fungování geografického informačního systému (Geographic Information System – GIS) v univerzitní knihovně (Cornell University's Mann Library, USA, <http://www.mannlib.cornell.edu>), a to na příkladu vytváření systému CUGIR (Cornell University Geospatial Information Repository, <http://cugir.mannlib.cornell.edu>). V úvodu je vysvětlen pojem GIS jako kombinace hardware, software a dat, která spolu vytvářejí databázi. Systém je založen na propojení příslušných geografických informací s určitými body digitální mapy. Užívají ho např. pohotovostní služby, vládní a obecní úřady k územním rozhodnutím. V knihovně může být GIS zaveden ve třech základních variantách. Na minimální úrovni je knihovna pouze prostředníkem při vyhledávání dat s malými náklady a nároky na personál. Ve druhé variantě knihovna vytváří fyzický fond spojený s GIS a vznikají jí určité nároky na přístrojové a programové vybavení, na katalogizátory apod. Ve třetí variantě vytváří vlastní digitální knihovnu. Tato možnost je podrobněji popsána na příkladu systému CUGIR. Na budování systému spolupracovaly všechny skupiny zaměstnanců. Knihovna spolupracovala s NYSDEC (New York State Department of Environmental Conservation, <http://www.dec.state.ny.us>) a se SISL (Soil Information Systems Laboratory, <http://www.css.cornell.edu/sisl/>), v rámci Cornellovy univerzity, zabývá se digitalizací dat o půdách). Autorka ukazuje, jaké výhody a nevýhody může mít spolupráce pro účastnické strany, jaké problémy vznikají při uchovávání a zpřístupňování, při aktualizacích, jaké problémy jsou spojené s vlastnictvím a také rizikové faktory (jak jsou informace zneužitelné zločinci a teroristy).

15. IL' JINA, Jekaterina Pavlovna – MJAGKOVA, Galina Vjačeslavovna

Technologičeskije aspekty realizacii koncepcii elektronnoj biblioteki RGB [Technologické aspekty realizace koncepce elektronické knihovny Ruské státní knihovny] / Jekaterina Pavlovna Il' jina, Galina Vjačeslavovna Mjagkova

In: Nauč. Techn. Bibl. – [Moskva]. 0130-9765. – č. 7 (2003), s. 41–46.

Zkušenosti Ruské státní knihovny (Rossijskaja gosudarstvennaja biblioteka, RGB, Moskva) s vytvářením elektronické knihovny. RGB zahájila v roce 2000 rozsáhlou digitalizaci dokumentů z vlastních fondů. Tuto práci podpořily dvě významné dohody: smlouva s Kongresovou knihovnou o vytvoření společných dvojjazyčných webových stránek „Setkání na hranicích“ („Vstreča na granicach“ – zpřístupnění dokumentů obou knihoven na téma osvojení Sibíře, Dálného východu a Aljašky na jedné a osvojení Divokého západu na druhé straně; tato činnost je financována Kongresem USA) a smlouva s korporací Adamant Media o vytvoření pracovišť zabývajících se skenováním dokumentů, redakcí a popisem takto reformátovaných materiálů a výrobou CD (v rámci RGB; tato dohoda se zaměřuje především na dokumenty zahraniční provenience). RGB po řadu let koordinuje práce na projektu „Paměť Ruska“ (součást programu UNESCO „Paměť světa“). V roce 1999 bylo za účelem koordinace prací na digitalizaci v rámci RGB vytvořeno oddělení podpory elektronických knihoven. Oddělení mělo od počátku také úkoly evidovat pracovní a rezervní kopie elektronických dokumentů, zabývat se jejich uchováváním, spravovat elektronický katalog elektronické knihovny; realizovalo pilotní projekt „OREL“ (Open Russian Electro-

nic Library, <http://orel.rsl.ru>). Dnes se jeho úkoly mění v souvislosti s novou koncepcí. Zvyšování objemu zpracovávaných informací v různých útvarech RGB si vynutilo stanovit hlavní směry dalšího rozvoje a zásady organizace a zpřístupnění informací – vytvoření koncepce elektronické knihovny RGB. Elektronická knihovna (EB) podle této koncepce představuje databázi, která zahrnuje současně elektronický katalog i vlastní fond EB. Bibliografické záznamy elektronických dokumentů se dnes vytvářejí ve formátu MARC 21, v budoucnu by záznamy měly být kompatibilní se záznamy jednotného elektronického katalogu RGB. Velký důraz je kladen na zajištění bezpečnosti a ochrany skenovaných materiálů, k tomuto účelu je zpracována podrobná instrukce. Propojují se činnosti technologů, pracovníků ochrany fondů, katalogizátorů (existenci elektronických kopií knihovních dokumentů signalizuje jednak speciální razítko v papírovém dokumentu, jednak informace v katalogu knihovny). Konkrétní projekty digitalizace schvaluje Koordinační rada při řediteli pro knihovní zdroje. V dalších letech tak budou mít prioritu témata Paměť Ruska, Dějiny a kultura Ruska 9.–20. století, Knihovnictví v Rusku a již zmíněné Setkání na hranicích. O projektech viz <http://orel.rsl.ru>.

16. IVANOV, Sergej Aleksandrovič

Naučnyje bibliografii – važnyj istočnik bibliometričeskich issledovanij [Vědecké bibliografie jako důležitý zdroj bibliometrických výzkumů] / Sergej Aleksandrovič Ivanov

In: Nauč. Techn. Bibl. – [Moskva]. – 0130-9765. – č. 5 (2003), s. 54–63. Lit. 13.

Autor se zabývá úlohou bibliografií v komunikačních procesech ve vědě a uplatněním metod statistického výzkumu informačních toků a masivů při statistické analýze bibliografií. Světová vědecká obec má nyní díky internetu dříve nevídané možnosti při vytváření úplných tematických bibliografií (isčerpývající bibliografija, full bibliography). Prakticky každá vědecká komunita má dnes reálnou možnost účastnit se důležitých komunikačních procesů a přispívat do nich předkládáním nejen výsledků výzkumu, ale prostřednictvím tematických bibliografií též cenným popisem předmětné oblasti a zejména jejího vývoje, tak jak se odrazil v literatuře. Internet výrazně aktivizoval vytváření takových úplných vědeckých bibliografií. Tyto bibliografie (bez ohledu na jejich tematické zaměření) podléhají dle autora shodným statistickým zákonitostem, které jsou spojeny se specifiky fungování světového systému komunikace ve vědě (rekapituluje metody analýzy podle Lotky, Bradforda a Zipfa). Jako příklad analyzuje bibliografii literatury o fraktálech a o teorii chaosu, která je přístupná na internetu a představuje 1147 dokumentů publikovaných v letech 1890–1998 (Fractals and Chaos References. National Simulation Resource. University of Washington, <http://hsr.bioeng.washington.edu>), a bibliografii teorie dynamického chaosu (jedna z nejrozsáhlejších tematických bibliografií, vytvořená pod vedením Petera E. Beckmanna na univerzitě v Mainzu; <http://www.uni-mainz.de>). Na základě provedené statistické analýzy autor vyvozuje základní zákonitosti vývoje tematických bibliografií: existence latentního období, které může představovat desítky let; existence období exponenciálního růstu publikací, během kterého se začínají vytvářet tematické bibliografie; potvrzení platnosti zákonů Zipfa a Lotky. To vše zároveň dovoluje formulovat předpoklad, že tyto zákonitosti odrážejí též dynamiku procesu formování jednotlivých tematických oblastí ve světové vědě.

17. KUDROVA, Ol'ga

Osnovnyje tendencii razvitija universitetskich bibliotek i mežbibliotečnogo obsluživanja v Latvii [Základní tendence rozvoje univerzitních knihoven a meziknihovních služeb v Lotyšsku] / Ol'ga Kudrova

In: Nauč. Techn. Bibl. – [Moskva]. – 0130-9765. – č. 7 (2003), s. 59–65.

Článek se týká realizovaných projektů automatizace knihovních procesů v Lotyšsku. Začátkem 90. let byl na Lotyšské univerzitě v Rize vyvinut a od roku 1992 funguje automatizovaný systém ALISE, zahrnující základní knihovnícké procesy (akvizice, katalogizace, evidence, bibliografické vyhledávání v režimu on-line). V roce 1993 knihovna přistoupila k retrospektivní konverzi svých katalogů v tomto systému. Systém ALISE odpovídá mezinárodním standardům a umožňuje vytváření souborného katalogu, postupně jej přebírají další univerzitní knihovny v Lotyšsku (Lotyšská národní knihovna do roku 1999 používala systém VTLS, knihovna lotyšské Akademie věd dosud používá francouzský systém LIBER). V roce 1997 bylo na základě Sdružení akademických knihoven Lotyšska (8 knihoven s různou resortní příslušností) vytvořeno Konsorcium pro informační síť knihoven (http://www.linc.lv/main_en.htm) s cílem efektivně realizovat projekt LATLIBNET – Jednotná informační síť lotyšských knihoven. Součástí projektu je národní souborný elektronický katalog, který se vytváří zčásti jako centralizovaný korporativní katalog a zčásti jako souborný katalog decentralizovaných zdrojů knihoven – účastnic konsorcia. Do katalogu byla zahrnuta i databáze národní bibliografie vytvářená v Bibliografickém ústavu Lotyšské národní knihovny (<http://www.biblio.lv>). Národní souborný katalog je volně přístupný na internetu – viz <http://www.lub.lv>. Přetrvávají některé problémy: používání cyrilice, vyhledávání, dodávání dokumentů objednaných přes MVS. Projekt LATLIBNET byl ukončen v roce 2001. Na něj navazuje program vytvoření jednotného státního systému knihoven – VVBIS. Jeho cílem je budování jednotného informačního prostoru: do r. 2005–2006 zapojit do informačního systému všechny základní knihovny země nezávisle na jejich funkcích a příslušnosti ke zřizovateli, odstranit neslučitelnost dnes používaného programového vybavení, umožnit knihovnám získat srovnatelné technické vybavení a připojení k internetu, dosáhnout srovnatelných výchozích podmínek pro rozvoj ve všech regionech země.

18. MARYŠKA, Christian

Die Architekten Theiss und Jaksch und die Nationalbibliothek : die Bücherausgabe der ÖNB 1966–2002 [Architekti Theiss a Jaksch a Národní knihovna : výdejna knih v Rakouské národní knihovně v letech 1966–2002] / Christian Maryška

In: Biblos. – [Wien] – 0006-2022. – 51, č. 1 (2002), s. 85–90. Lit. 15, il.

Při příležitosti výměny traktu, určeného v Rakouské národní knihovně ve Vídni původně pro výdej knih, za supermoderní prosklené prostory, jež byla uskutečněna v létě roku 2002, byl publikován tento článek, který rekapituluje složitou cestu vedoucí k rozšíření a modernizaci prostor Rakouské národní knihovny, tak jak bylo realizováno v roce 1966. Tehdejší rozsáhlá přestavba byla spojena se jmény renomovaného architektonického ateliéru Theiss a Jaksch. Jedná se o ateliér, který svými kořeny tkví hluboko v bývalé rakouské monarchii: Siegfried Theiss (1882–1963) se narodil v Bratislavě a Hans Jaksch (1879–1970) pocházel ze slezského Jindřichova (Hennersdorf). Oba byli autory mnoha významných staveb ve Vídni a jinde v Rakousku, jejich styl se postupně vyvíjel k jednoduchosti, přitom byl značně mnohostranný a otevřený nejmodernějším myšlenkám. Zakázku na adaptaci Národní knihovny obdrželi až ve vysokém věku (v roce 1959 dosáhli osmdesátky), jejich vzájemná spolupráce s Rakouskou národní knihovnou však trvala celkem více než třicet let a přežila tři politické systémy. Již v roce 1933 tito architekti nabídli svůj první projekt na věžovitou stavbu Ústřední knihovny Vídně, v níž se měly sloučit Národní knihovna, Univerzitní knihovna a Knihovna Vídeňské techniky. Rovněž syn jednoho z nich, Werner Theiss, se věnoval obdobné myšlence, oba projekty však zůstaly nerealizovány. Spolupráce s knihovnou pak pokračovala i během éry nacionálního socialismu, ateliér v té době nabídl další alternativní projekt přestavby. Idea výstavby ústřední knihovny byla znovu nastolena v poválečném období, poprvé navíc spojena s převratnou myšlenkou podzemních depozitářů, ani tehdy však nebyla realizována. V roce 1949 architekti zpracovali projekt výstavby knižního depozitáře na místě dnešní správní budovy, ani tento plán nedošel naplnění. Až když knihovna získala vyčleněné pozemky, byli v prosinci 1959 oba architekti vyzváni ke zpracování projektu přestavby. Předběžný projekt byl předložen v roce 1960 a po zpracování připomínek následovala roku 1962 již definitivní verze projektu. Jeho ústřední myšlenkou bylo zastřešení vnitřního nádvoří a tím vytvoření prostor pro výdejnu knih, jež byla v době svého vzniku odbornou veřejností vysoce hodnocena. V souvislosti se zaváděním nejmodernějších technologií, o kterých se v šedesátých letech nikomu ani nesnilo, opět uvolnila své místo novému interiéru, který odpovídá požadavkům moderní knihovny.

19. Oficial'noje priznanije koncepcii podgotovki specialistov-biblioterapevtov [Oficiální uznání koncepce přípravy specialistů-biblioterapeutů]
In: Nauč. Techn. Bibl. – [Moskva]. – 0130-9765. č. 7 (2002), s. 97–100.
V Republikovém zdravotnickém knihovním a informačním středisku při Ministerstvu zdravotnictví Republiky Tatarstán (Ruská federace) se od roku 1992 systematicky věnovali tématu biblioterapie. Ve spolupráci s fakultou knihovnictví a vědeckých informací Kazaňské státní akademie kultury a umění byl posléze proveden rozsáhlý vědecký výzkum na toto téma. Jeho výsledkem pak byla doktorská disertace „Odborná příprava biblioterapeutů v systému celoživotního vzdělávání“, kterou v roce 2001 obhájila ředitelka střediska Julija Nikolajevna Drešer. Článek se zmiňuje o náročnosti obhajoby této interdisciplinární práce (spojuje se v ní pedagogika, knihovnictví a medicína). Vědecká rada vysoce ohodnotila samotnou formulaci problému projektování odborné přípravy nové specializace „biblioterapeut“, a také úroveň jeho řešení na teoreticko-metodologické a didaktické úrovni, dále vytvoření konceptuálního modelu biblioterapeutického procesu, zdůvodnění metodologických přístupů k projektování odborné přípravy biblioterapeutů. Velkým přínosem práce bylo také vytvoření komplexního souboru normativních, metodických a výukových dokumentů pro přípravu biblioterapeutů: profesiogram, kvalifikační charakteristika, projekt příslušného státního standardu, vzdělávací program, učební plány, soubor učebních a metodických pomůcek (tyto se již aktivně využívají ve zmíněném kazaňském institutu).

20. PAYNE, Georgina F. – BRADBURY, David
An automated approach to online digital reference : the Open University Library OPAL Project [Digitalizovaná poradna : projekt OPAL v Open University Library] / Georgina F. Payne, David Bradbury
In: Program: Electronic Libr. Inform. Syst. – [London]. – 0033-0337. 36, č. 1 (2002), s. 5–12. Pozn. 17, lit. 15.
Projekt OPAL (Online Personal Academic Librarian) připravila Open University Library (největší britská instituce zprostředkující distanční vzdělávání, <http://oulib1.open.ac.uk>) s cílem vytvořit plně automatizovaný systém, který bude 24 hodin denně odpovídat na rutinní a často se opakující dotazy studujících. Motivem byl i fakt, že dálkové a samostatně studujícím ne vždy vyhovují běžné úřední hodiny a řada opakovaných dotazů může být řešena automatizovaně. Řešitelé si určili ještě čtyři další dílčí cíle: osvobodit knihovníky od rutinních dotazů, vytvořit systém schopný komunikovat v přirozeném jazyce, zajistit bezproblémové začlenění navrženého systému do elektronických služeb Open University Library a dosáhnout přenosnosti systému do jiných vysokoškolských i veřejných knihoven. Autoři shrnují situaci v elektronických službách, které mají rozsah od prosté komunikace e-mailem až po kooperační sítě nebo systémy zajišťující zodpovídání dotazů v reálném čase. Byl analyzován stav některých jiných plně automatizovaných referenčních služeb a systémů, jako je NERD (Newcastle Electronic Reference Desk – <http://www.ncl.ac.uk/library>), Answer Garden, MIT's START Natural Language Question Answering system (<http://www.ai.mit.edu/projects/infolab/>), hardware a software, které je k dispozici. Dále byl proveden průzkum uživatelského chování studentů a výsledky vyhodnoceny v dalším kontextu (např. předešlá zkušenost s knihovními službami, informační gramotnost apod.). Popsané práce vedou k vytvoření prototypu a připraven je i nástin budoucího vývoje. (Pozn. red.: o projektu OPAL viz též <http://library.open.ac.uk/aboutus/opal/index.html>)

21. SELJAK, Marta – SELJAK, Tomaž
The development of the COBISS system and services in Slovenia [Rozvoj systému COBISS a jeho služeb ve Slovinsku] / Marta Seljak, Tomaž Seljak

In: Program: Electronic Libr. Infrom. Syst. – [London]. – 0033-0337. – 36, č. 2 (2002), s. 89–98. Lit. 5.
Informace o kooperativním on-line bibliografickém systému COBISS ve Slovinsku. Autoři nejprve představují Slovinsko a jeho soustavu knihoven. Do systému COBISS je zapojeno přibližně 250 slovinských knihoven včetně knihoven se sídlem v zahraničí v oblastech osídlených slovinskou menšinou. Systém COBISS (<http://cobiss.izum.si>) spravuje IZUM, Státní ústav pro informační vědu v Mariboru (<http://www.izum.si>). Tato instituce je v článku podrobněji charakterizována. Dále autoři informují o nejnovějším rozvoji systému COBISS. Aplikační software druhé generace COBISS2 umožňuje stahování záznamů ze zahraničních databází a používání autorit. Byla vystavena bibliografie slovinských vědců. Zároveň je připravován COBISS3, objektově orientovaná technologie s aplikacemi pro oblast MVS a akvizice. V závěru informace o zapojení zahraničních knihoven do systému COBISS, především v zemích bývalé Jugoslávie (využití COBISS pro sdílené katalogizační systémy mimo Slovinsko: např. Makedonie – COBISS/MKD, viz <http://www.nubsk.edu.mk/cobiss/>; Bosna a Hercegovina – COBISS/BiH, viz <http://www.cobiss.ba>).

22. SMITH, Alan E.

„National information policies: the role of government libraries in influencing, developing and implementing them“ : Building on sure foundations: the overlooked dimension of national information policies [„Národní informační politika: úloha administrativních knihoven při jejím ovlivňování, vytváření a zavádění“ : Jak stavět na solidních základech: přehlížená dimenze národní informační politiky] / Alan E. Smith

In: INSPEL: Int. J. Spec. Libr. – [Berlin]. – 0019-0217. 36, č. 3 (2002), s. 183–190. Lit. 3.

Národní informační politika Nového Zélandu z hlediska knihoven institucí státní administrativy. Článek byl napsán v rámci přípravy na konferenci IFLA pro sekci, která se zabývala úlohou administrativních knihoven při ovlivňování, vytváření a zavádění národní informační politiky. V současnosti frekventované pojmy „znalostní společnost“, „znalostní vlna“ nebo „znalostní ekonomie“ jsou zasazeny do kontextu vývoje lidské společnosti, znalostí a vědění, jazyka, symbolů, abecedy a gramatiky. Vývoj byl urychlován významnými objevy a událostmi, jako byl např. vynález knihtisku nebo rádiové či televizní vysílání. Do stejné řady patří nynější digitální síť. Autor se poněkud obává vytváření legislativního, institucionálního rámce pro tento přirozený proces. Knihovny chápe jako jeden z prvků znalostní společnosti a informační politiky. Důležité je nevidět národní informační politiku jenom jako masivní investování do informačních technologií, protože vývoj byl vždy založen na respektování obsahu. V tom je i význam knihoven, které pracují s obsahem. Soubor dokumentů k novozélandské informační strategii je na <http://www.lianza.org.nz/nis.htm>.

23. ZINS, Chaim

Models for Classifying Internet Resources [Modely třídění internetových zdrojů] / Chaim Zins

In: Knowl. Org. – [Würzburg]. – 0943-7444. – 29, č. 1 (2002), s. 20–28. Lit. 25.

Autor analyzuje klasifikační schémata, která používají tvůrci významných portálů. Systém třídění by měl být konzistentní a systematický. To bývá porušováno nepromyšleným kombinováním schémat (příkladem může být kombinace Zábava – Sport – Ženy). Autor přitom nepovažuje použití více hledisek u jednoho portálu za škodlivé, pokud je autoři dokáží identifikovat a vhodně spojit. Autor informuje o metodologii své analýzy (literatura, použitá metodologie) a charakterizuje 9 internetových portálů, jejichž systémy třídění zkoumal. Na základě této analýzy navrhuje 8 modelů, 5 obsahově orientovaných a 3 formátově orientované. K obsahově orientovaným řadí model předmětový (např. zdraví, historie, vzdělávání), objektový (např. sdružení, muzea, organizace), model, ve kterém jsou uživatelé odkazováni k specifickým aplikacím (chat, obchodování, vyhledávání v internetu), uživatelský (děti, senioři), podle rozsahu záběru (např. regionální, městské adresáře). Formátově orientované modely jsou referenční (odkazy), podle druhu zdroje (grafika, rozhlas), podle jazyka. Popsané modely hodnotí podle frekvence užití v analyzovaných portálech. Tvůrci portálů používají jeden i více systémů třídění v kombinaci. Autor popisuje charakteristické rysy, výhody a nevýhody jednotlivých modelů. Všech osm modelů připravuje půdu pro svou možnou integraci, jejíž podmínkou je mj. rozhodnout pořadí, v jakém budou jednotlivé modely uplatněny, a zvolit typ integrace.

